

Türkiye’de akademik göç çalışmaları: Göç literatürü taraması *

Gürcan Şevket Avcıoğlu **

Öz

Göç tarihsel, siyasal, ekonomik ve sosyolojik bir olgu olmasına rağmen genel olarak Türkiye’de akademik yazında yeterince üzerinde durulan bir konu değildir. Son dokuz yıldır ülkemize Suriye’den yaşanan demografik hareketlilik nedeniyle göç konusunun daha güncel hale geldiği gözlenmektedir. Yoğun nüfus hareketlerinin ekonomik, sosyal-kültürel ve siyasal etkileri olmaktadır. Bu nedenle yaşanan göçlerin özelliklerinin veya niteliklerinin bilimsel incelemelere daha fazla tabi tutulmasına ihtiyaç vardır. Göçle ilgili yapılan akademik çalışmaların niteliklerinin ortaya konulması çok daha kapsamlı araştırmayı gerektirdiğinden ve farklı yöntemler gerektirdiğinden, bu çalışmanın konusu akademik göç çalışmalarının sayısal özelliklerini ortaya çıkarma olarak sınırlandırılmıştır. Bu araştırmada Türkiye’deki akademik göç çalışmalarının nicel varlığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışma nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma tipi durum saptayıcıdır. Veri kaynağı olarak internet seçilmiştir. Bunun için internet üzerinden çeşitli veri tabanları ve internet siteleri taranmıştır. İnternet veri kaynağı olarak, kitap dağıtım sitelerinden birisi ve özel bir kuruluş olan ‘Kitap Yurdu’ internet sitesi; Türkiye’deki bütün yayınların toplandığı ve kataloglandığı ‘Milli Kütüphane’nin internet sitesi; lisan üstü tezlerin toplandığı ve kataloglandığı Yüksek Öğrenim Kurumu’nun tez merkezi internet sayfası ve ULAKBİM’in Türkiye’deki akademik dergileri listelediği DergiPark sitesi seçilmiştir. Bu internet siteleri taranarak Türkiye’de göç konusunda yapılmış bilimsel yayınlara ulaşmaya çalışılmıştır. İnternet kaynaklarının taranması sonucunda, göç literatürü içinde, Türkiye’deki şehirleşmeden kaynaklanan iç göçler konusunun daha çok çalışıldığı görülmektedir. Şehirleşme kaynaklı iç göç kadar Türkiye’den yurt dışına işçi göçü ve bunun sosyal, siyasal ve kültürel sonuçları üzerine yapılan çalışmalar görülür. Ardından Balkanlar, Kafkaslar, Asya ve Afrika’dan Türkiye’ye gerçekleşen göçler ve bunların özellikleri konusundaki çalışmalar gelir. Siyasi sebeplerle yapılan göçlerle ilgili olarak yapılan yayınlar da dikkate değer sayıdadır. Bulgulara göre göç ile ilgili akademik çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle son iki yılda, makale ve tez çalışmalarında artış dikkat çekmektedir. Ancak bu artıştaki eksiklerden birisi sahadan elde edilen verilere dayalı araştırmaların sayısının artışının görece olarak az olmasıdır.

Anahtar kelimeler: Göç, Türkiye, Suriye, akademik çalışma, göç literatürü

Academic studies in Turkey on migration: A review of migration literature

Abstract

Although the subject of migration is a historical, political, economic and sociological phenomenon, generally in Turkey, it is not a subject that is emphasized in academic literature. The issue of immigration has become more up to date in the last nine years due to demographic mobility from Syria to our country. In this respect, there is a need for more extensive scientific examination of the characteristics or qualities of the migrations being experienced. Since explanation of the qualities of academic studies conducted on migration requires much more comprehensive research and different methods, the quantitative properties of academic studies on migration have been determined to be the subject of the present study. This study aimed to reveal a numerical inventory of academic migration studies in Turkey. The study was conducted using the quantitative research method. The research type used is a descriptive method. The internet was chosen as the data source. To this end, various databases and internet websites were scanned via the internet. The internet website of “Kitap Yurdu”, a private organization and one of the online book distributors; the internet website of “Milli Kütüphane (The National Library)”, where all the publications in Turkey are collected and catalogued; the internet website of the thesis centre of the Higher Education Board where

* Bu çalışmanın büyük bir kısmı, 22.03.2018 tarihinde Selçuk Üniversitesi Uluslararası Göç ve Diaspora Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin gerçekleştirdiği “Türkiye, Göç ve Diaspora Çalıştayı”nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, E-posta: gsavcioglu@selcuk.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2065-5808

post-graduate theses are collected and catalogued, and the DergiPark website where ULAKBIM lists academic journals in Turkey were chosen as the internet data sources. It was attempted to reach scientific studies conducted in Turkey on migration by scanning these websites. It is seen as a result of the examination of these internet sources that within the topic of migration literature, the subject of internal migration caused by urbanization in Turkey outnumbers others. In addition to internal migration induced by urbanization, there are studies on labour migration from Turkey abroad and its social, political and cultural consequences. These are followed by studies conducted on immigration to Turkey from the Balkans, the Caucuses, Asia and Africa and their characteristics. Publications made with respect to migrations for political reasons also constitute a sizeable number. According to the findings, the number of academic articles on migration is on the rise. There has been a remarkable rise in the number of articles and theses, especially over the past two years. However, one of the shortcomings in these increasing studies is that there is a limited increase in the number of studies based on data obtained from the field.

Keywords: Migration, Turkey, Syria, academic study, migration literature

Giriş

Göç tarihsel ve aynı zamanda sosyolojik bir olgudur. Bu olgudan sadece göç eden kişiler değil toplumlar da etkilenir. Göçler demografik yapıda değişime neden olduğu gibi toplumsal yapıda da dönüşüme neden olabilir. Çünkü göç edilen bölge ya da ülkedeki sosyal ve toplumsal yapıyla uyum veya çatışma süreçleri içerir. Göçler ülkelerin sınırları içinde olabildiği gibi kıtalar arasında da gerçekleşmektedir. Örneğin, “17.yy. dan günümüze kadar 45 milyondan fazla insan Avrupa’dan Kuzey Amerika ve Kanada’ya; 20 milyon kişi Orta ve Güney Amerika’ya; 17 milyon kişi Afrika ve Avusturalya’ya göç etti. 15 milyon siyah kendi istekleri dışında Kuzey ve Güney Amerika’ya taşındı” (Giddens, 2000, s. 230). Son on yılda ekonomik, siyasi, coğrafi etkiler nedeniyle gerçekleşen göçleri hesaba katarsak bu sayının katlanarak arttığını tahmin etmek zor olmaz. Uluslararası göç yoğunluğunda Türklerin de önemli katkıları vardır. Çünkü Türkler yerleşik hayatı da içeren medeniyetlerinin yanında toplumsal tarihleri açısından göçebelilikleriyle bilinirler.

Türk toplumu tarih sahnesine çıktığından beri göçle iç içedir. İlk Türk devletlerinde, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti’nde iç göçler ve dış göçler önemli bir konudur (Yalçın, 2004, s.104-161). Coğrafya ve iklim, savaşlar ve yurt edinme politikaları konuyu bu kadar önemli hale getirmiştir. Günümüze yaklaştıkça ekonomik sebepli daha çok sanayileşme ile iç göçler Türkiye’de önemli sosyal değişimlere neden olmuştur. Son dokuz yıldır ülkemize Suriye’den yaşanan demografik hareketlilik nedeniyle göç konusu daha güncel hale gelmiştir. Bütün bu nüfus hareketlerinin ekonomik, sosyal-kültürel ve siyasi etkileri olmaktadır. İşte bu yüzden konunun tarihsel seyrini ortaya koymanın dışında yaşanan göçlerin özelliklerinin veya niteliklerinin ve etkilerinin bilimsel incelemelere daha fazla tabi tutulmasına ihtiyaç vardır.

Bu gerekçeyle araştırmada önce göçün hem dünyadaki hem de Türkiye’deki özellikleri kısaca değerlendirilmiş sonra akademik göç çalışmalarının Türkiye’deki profili çıkarılmaya çalışılmıştır. Bunun için internet üzerinden çeşitli veri tabanları, internet siteleri taranmıştır. Bu çalışma, genel akademik göç çalışmalarının ülkemizin göçle ilgili strateji ve politikalarının belirlenmesinde temel oluşturacağı ve veri sağlayacağı düşünülerek, konuya dikkat çekmek üzere gerçekleştirilmiştir.

1. Göçün uluslararası niteliği

Nüfus hareketleri, insanların yer değiştirme hedeflerine göre sınıflandırılabilir. Çeşitli sebeplerle yer değiştiren insanlar en yakın çevreden en uzak çevreye kadar hareketlilik gösterebilirler. Bu nedenle göçler genellikle iç göç ve dış göç şeklinde sınıflandırılır. Ulaşım imkânları ve diğer şartlar geliştikçe uluslararası göçlerin arttığı yani insanların başka ülkelere göç etme hedeflerinin arttığı görülmektedir. Bu gelişmeler sonucunda:

Göç olgusu son dönemde sosyal, ekonomik bir olgu olmanın çok ötesine geçerek siyasi bir anlam kazanmıştır. Bu nedenle göç ulusal ve uluslararası politikanın önde gelen konularından birisi haline gelmiştir. Dünyadaki demografik dengelerin ciddi bir bozulma içinde olduğu açık bir gerçektir.

Gelişen teknolojik imkânlar ve ulaşım araçlarının varlığı, göçün her geçen gün daha da hızlanmasına neden olmaktadır. Küresel göç akını bir ihtiyaca cevap vermekle birlikte kontrolsüz göçün yarattığı ekonomik ve sosyal sorunlar, gittikçe siyasi krizleri tetiklemektedir. (HÜGO, 2018)

Küresel göçle ilgili rakamlar, ekonomik, sosyal ve siyasi krizlerin sebebinin anlamaya yardımcı olmaktadır. Birleşmiş Milletlerin 2015 göç raporuna göre, dünya genelinde uluslararası göçmenlerin sayısı 244 milyona ulaşmıştır. Yine Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin 2016 verilerine göre, dünyada zorla yerinden edilmiş insanların sayısı 65,6 milyona ulaşmıştır (Adıgüzel, 2018, s. İv). Birleşmiş Milletler 2017 uluslararası göç raporuna göre dünya genelinde göçmenlerin sayısı 258 milyona hızla ulaşmıştır (United Nations, 2018). Türkiye'nin nüfusu 2017 de 80.810.525 kişidir. 2017 yılında dünya üzerindeki göçmen sayısının Türkiye'nin nüfusunun üç katından daha fazla olduğu görülmektedir. Bu da göç konusunun ne kadar önemli ve üzerinde durulması gereken uluslararası boyutta bir konu olduğunu hatırlatmaktadır.

2. Göçün Türkiye'ye etkisi

İç göçler yanında uluslararası göç hareketleri Türkiye'yi fazlasıyla etkilemektedir, "Türkiye her yönüyle toplumsal hareketliliğin çok yoğun yaşandığı önemli bir göç ülkesidir. Türkiye'de iç göç, zorunlu göç, dış göç, tersine göç, dışarıdan (ülke dışından) gelen göç olmak üzere bütün göç türlerinin yaşandığı bilinmektedir. Örneğin İstanbul son 10 yılda 5 milyon nüfus artışı sağlamıştır, yılda 500 bin artışın temel kaynağı doğumlar değil, göçlerdir" (HÜGO, 2018). Türkiye iç göçün dışında, dış göç veya uluslararası göçün de konusu olmuştur. Başta olarak ekonomik sebeplerle, genellikle işgücü göçüyle, Avrupa'nın gelişmiş ülkelerine başta olmak üzere uzun yıllardır göç vermektedir. Başta sanayi olmak üzere çeşitli sektörlerde çalışmak üzere yurt dışına giden ve yaşayan Türk göçmenlerin büyük bölümü kalıcı hale gelmiştir. O kadar kalıcı hale gelmiştir ki yurt dışında yaşayan insanlardan bazıları cenazelerinin orada kalmasına razı olabilmektedir. Hatta bazı Avrupa ülkelerinde Türk mezarlıkları oluşmuştur.

Halen AB üyesi ülkelerde yaşayan Türk göçmen sayısı 5 milyonu bulmuştur. Bunların yarısından fazlası AB vatandaşlığına da sahiptir. Daha önce göçmen olarak Avrupa'da yaşamış, sonrasında Türkiye'ye geri dönmüş insan sayısı da 5 milyondan fazla olarak tahmin edilmektedir. Bu alanda sürekli ve düzenli çalışmalar konusunda önemli bir eksiklik söz konusudur. İki bloklu sistemin sona erdiği 1990'dan bu yana, özellikle de 11 Eylül 2011'de yaşanan terör eylemleri sonrasında başta Türk göçmenler olmak üzere farklı din ve kültürden olan göçmenlere yönelik çok ciddi ayrımcılık politikaları uygulanmaya başlanmıştır. Konu sosyal alandan çıkarak bütünüyle güvenlik ve siyaset alanına kaydırılmış, bu da insanlarımızın sıkıntılarını artırmıştır. Bu konuda özel çalışmalar yapılma ihtiyacı bulunmaktadır. (HÜGO, 2018)

Yurt dışındaki Türk vatandaşlarının genel durumlarının önemli bir konu olmasının dışında ülkemiz de göçten doğrudan etkilenen ülkeler arasındadır. Önemli geçiş güzergâhları üzerinde bulunan Türkiye söz konusu nüfus hareketlerinin odağındaki ülkelerden biridir. Bunun en somut örneği, ülkemize çeşitli amaçlarla gelen yabancıların sayılarında görülen dikkate değer artıştır. Bir yılda Türkiye'ye giriş çıkış yapan yabancı sayısı 30 milyonu, ülkemizde ikamet eden yabancı sayısı 400.000'i geçmiştir. Göç hareketleri açısından Türkiye'nin "geçiş ülkesi" konumu son yıllarda değişime uğramış ve ülkemiz aynı zamanda bir "hedef ülke" konumuna gelmiştir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018).

2017 de Türkiye'ye giriş yapanların sayısı, 32.058.216; çıkış yapanlar 32.033.516 kişidir. 2018 de (08.03.2018 tarihli verilere göre) ikamet izniyle Türkiye'de bulunan yabancılar 635.893 kişidir. Yakalanan düzensiz göçmen sayısı 2018 de (07.03.2018 tarihli verilere göre) 34.677'dir. Bunların 11.145'i Afgan uyruklu, 7450'si Suriye uyruklu, 6466'sı diğer ülke vatandaşlarıdır. Uluslararası koruma başvurusu yapan kişi sayısı 2017 de 112.415'dir. Geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler 3.547.194 kişidir. Suriyeli göçmenlerden geçici barınma

merkezinde kalanlar 228.299; geçici barınma merkezleri dışında kalanlar 3.318.895 kişidir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018).

Bu sayılar Suriyeli ve diğer uyruklu göçmenlerin Türk toplumu içinde yaşadığını göstermektedir. Bu durumda bu konu üzerinde daha fazla çalışılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çünkü göç meselesi insanların bir süreliğine yer değiştirmesi değildir. Göçün başta ekonomik olmak üzere, sosyal, kültürel ve siyasi sonuçları vardır. Ekonomik olarak hem göç veren hem de göç alan ülkelere etkileri vardır. Mesela göç veren ülke nitelikli veya niteliksiz işgücünü kaybedebilir. Sermaye sahibi girişimci başka ülkelere gidebilir. Bu bir ekonomik gerilemedir ve telafisi on yıllar alabilir. Göç alan ülkenin yerli işgücü de bu durumdan etkilenir. Gelen iş gücü üretim maliyetini daha da düşürüyorsa bu yerli işgücünün istihdamını azaltır dolayısıyla yerli işgücü açısından işsizlik oranını artırır. Ekonomik etkilerden başka sosyal ve kültürel açıdan uyum sorunları yaşanması beklenebilir. Çünkü göç edenlerin dili, kültürü, değerleri, yaşam biçimleri veya diğer insanlarla ilişki kurma biçimleri yeni geldikleri ülkeden farklıdır. Bu farklılıkların hoş görülmesi konusunda her zaman olumlu yaklaşımlar sergilenmeyebilir.

Bu tür problemleri barındırdığından göç olaylarının ve göç edenlerin özelliklerinin belirlenmesi için çeşitli bilim alanlarında çok sayıda çalışmalar yapılmalıdır. Akademik çalışmalar konunun aydınlatılmasında ve ekonomik, sosyal ve siyasal politikaların belirlenmesinde önemli katkılar sağlayabilir.

3. Araştırmanın yöntemi

Çalışma nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma tipi durum saptayıcıdır. “Durum saptayıcı araştırmalara, herhangi bir ilişki kurmak üzere değil bir evrende belli karakteristiklerin ne sıklıkla gözlemlendiğini saptamak, döküm ve sayımını yapmak amacıyla başvurulur” (Sencer, 1989, s. 25). Göç olgusu ve Türkiye’ye son yıllarda yoğun şekilde gerçekleşen göçler nedeniyle konu ekonomik ve siyasi olarak önemini artırmıştır. Bu nedenle Türkiye’ye özellikle son yıllarda yapılan göçlerle ilgili akademik çalışmaların sayımı ve dökümünün yapılması önemli görülmüştür.

Veri kaynağı olarak internet seçilmiştir. “Günümüzde internet yolu ile bilgiye ulaşma giderek yaygınlaşan bir yazımlanmış veri kaynağıdır” (Aziz, 2010, s. 67). İnternet veri kaynağı olarak, kitap dağıtım sitelerinden birisi ve özel bir kuruluş olan ‘Kitap Yurdu’ internet sitesi; Türkiye’deki bütün yayınların toplandığı ve kataloglandığı ‘Milli Kütüphane’nin internet sitesi; lisan üstü tezlerin toplandığı ve kataloglandığı Yüksek Öğrenim Kurumu’nun tez merkezi internet sayfası ve ULAKBİM’in Türkiye’deki akademik dergileri listelediği DergiPark sitesi seçilmiştir. Bu internet siteleri taranarak Türkiye’de göç konusunda yapılmış bilimsel çalışmalara ulaşmaya çalışılmıştır.

4. Bulgular: Göç çalışmaları sayımı

Göç çalışmaları akademik bir alan olarak özellikle 2. Dünya savaşından sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Türkiye’de ise özellikle 2000’li yıllardan sonra üniversiteler bünyesinde kurulan göç araştırma merkezleriyle bu konuya ilgi artmıştır. 2017’de 20’den fazla üniversitede göç araştırma merkezleri kurulmuştur. Üniversitelerin göç araştırma merkezlerinin dışında Türk devleti yurtdışındaki Türklerle veya akraba gruplarla eskiden beri ilgilenmektedir. Türkiye son yirmi yılda bu konudaki kurumların sayısını artırmış veya kurumların işlevlerini ve etkinliğini geliştirme çabasına girmiştir. Türk devleti yurt dışındaki vatandaşları veya akraba topluluklar için çalışmalar yapmak üzere yeni kurumlar da oluşturmuştur. 2013 yılında İçişleri Bakanlığına bağlı olarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nü kurmuştur. 2011 yılından itibaren Türkiye’ye kitleler halinde Suriyeli göçü başlamasıyla akademik ve kamusal çalışmalar başlamıştır (Adıgüzel, 2018, s. iv).

Bir çalışmaya göre 1900 ile 2014 yılları arasında Türk göçüyle ilgili 600' den fazla kitap ve makaleye rastlanmaktadır. Bu çalışmalara yapılan atıf sayısı 7000'e yakın görünmektedir. Bu sayılar 2000'li yılların başında artış göstermiştir (Sirkeci & Yüceşahin, 2014).

İnternet kaynağı Kitapyurdu sitesinden (Kitapyurdu, 2018) tespit ettiğimiz 72 kitaptan 24 tanesi iç göçle ilgili, 26 tanesi dışarıdan Türkiye'ye göçle ilgili, 22 tanesi Türkiye'den dışarıya göçle ilgili, 31 tanesi göç teorileri ve göçün sosyal, siyasal, hukuki boyutlarıyla ilgilidir. Kitaplar içerik açısından ortak konular içerdiğinden, konularına göre değerlendirildiğinde kitap sayısından fazla sayı çıkmaktadır. Bu internet kaynağının ilk taranma tarihinden sonra 26.02 2020 tarihinde yeniden tarandığında 278 kitaba ulaşılmaktadır. İki yıl içinde önemli bir yayın artışı olduğu gözlenmiştir. 278 kitabın 75 tanesi sosyoloji alanında, 47 tanesinin tarih alanında, 36 tanesinin siyaset alanında, 9 tanesinin hukuk alanında, 8 tanesinin kültür alanında, 3 tanesinin ekonomi alanında çalışıldığı, geri kalanının edebiyat, psikoloji, sanat gibi çeşitli alanlarda yapıldığı görülmektedir (Kitap yurdu, 2020). İki yıl içinde akademik çalışmaların artmış olması, göç konusunun çeşitli alanlardaki etkisinin yoğun şekilde hissedilmeye devam ettiği şeklinde yorumlanabilir. Özellikle sosyoloji alanındaki çalışmaların sayısının diğer alanlara oranla daha fazla olması Türkiye'ye gelen göçmenlerin yarattığı sosyal ve kültürel problemlerle daha fazla ilgilenildiğini düşündürmektedir.

Milli kütüphane dökümünde göç konulu 1405 adet yayın bulunmaktadır. Bu yayınlar 1900 ile 2017 yılları arasında yapılmış, 781 kitap; 1 nadir eser; 49 kitap dışı yayın; 4 süreli yayın, 570 makaledir. 2011 ile 2017 yılları arasında yapılmış toplam 551 yayından 358'i kitap, 11'i kitap dışı yayın, 2'si süreli yayın, 180 tanesi de makaledir (Milli Kütüphane, 2018). Aynı internet kaynağında 27.02. 2020 tarihinde tarama yapıldığında, 2018 ve 2020 yılları arasında göç ile ilgili literatüre 89 yeni yayının katıldığı görülmektedir. Bu yayınlardan 48'i kitap, 2'si kitap dışı yayın, 39'u makaledir (Milli Kütüphane, 2020). İnternet üzerinden kitap satışı yapan kaynaktaki göç konulu kitap artışıyla, milli kütüphanede kataloglanan kitap sayısındaki artış birlikte değerlendirilebilir.

Yükseköğretim kurulu tez merkezinde, fen, sosyal ve tıp alanlarında göçle ilgili 1283 kayıtlı yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık tezi bulunmaktadır. Sosyal Bilimler alanında yapılmış göç konulu 418 tez mevcuttur. Bunlardan 337 tane yüksek lisans tezi içinde 200 tanesi; 81 tane doktora tezi içinde 53 tanesi 2010-2018 yılları arasında yapılmış. 2010-2018 arasında göç konulu 253 tez bulunmaktadır. Bunların içinde 2015-2017 yılları arasında yapılmış, Suriye'den Türkiye'ye göçle ilgili olan 6 tane yüksek lisans tezi vardır. Yüksek lisans tezlerinden 3 tanesi sosyoloji tezidir. Bir tane sosyoloji alanında doktora tezi bulunmaktadır (YÖK, 2018). Aynı internet kaynağında 09.03.2020 tarihinde tarama yapıldığında toplam 1968 yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık tezi ile karşılaşılmaktadır. 2018 ile 2020 yılları arasında sosyal bilimler alanında önceki tezlere 255 yeni tezin eklendiği görülmektedir. Bunlardan 9 tanesi yüksek lisans tezidir. İki yıllık dönemde sosyoloji alanında tamamlanmış doktora tezi bulunmamıştır. Ağırlıklı olarak uluslararası ilişkiler, siyasal bilimler, din bilimleri ve tarih alanlarında yüksek lisans ve doktora tezlerinin yapıldığı, bunların dışında dil bilim, iletişim ve ekonomi alanında tezler yapıldığı gözlemlenmiştir (YÖK, 2020).

DergiParkta göç konulu 1729 çeşitli makale taranmaktadır. Bu makalelerin içinde araştırma makalesi, derleme makale olduğu gibi, konferans bildirisi, kitap incelemesi, olgu sunumu, çeviri, kısa bildiri, yasa incelemesi ve karar incelemesi gibi yayınlar vardır. Konu filtresine göre arama yapıldığında, Sosyal ve Beşeri bilimler 204 adet, Sosyal Bilimler genel 37 adet, Tarih 16 adet, Yaşam bilimleri 15 adet, Dil Bilim 10 adet, Mühendislik ve Temel Bilimler 10 adet, Sağlık Bilimleri 10 adet, İktisadi ve İdari Bilimler 10 adet, Edebiyat araştırmaları 8 adet, Dini araştırmalar 7 adet, toplamda 327 adet yayın bulunmaktadır. DergiPark'ta Suriye konulu 558 makaleden 52 tanesi Suriye'den Türkiye'ye göçle ve bu göçün hukuki ve sosyal sonuçlarıyla ilgilidir (DergiPark Akademik, 2018). Aynı internet kaynağında 11.03.2020 tarihinde tarama yapıldığında 1478'i araştırma makalesi olmak üzere toplam 1739 makaleye

rastlanmıştır. Suriye konulu makalelerin sayısının 643 olduğu görülmektedir. Bu makalelerin 31 tanesi siyasal bilimler, 28 tanesi tarih, 17 tanesi din bilimleri, 9 tanesi uluslararası ilişkiler, 6 tanesi sosyoloji alanında çalışılan makalelerdir (DergiPark Akademik, 2020). DergiPark'taki göç konulu makalelerin sayısının iki yılda sadece 10 adet arttığı, Suriye konulu makalelerin sayısının 85 adet arttığı görülmektedir.

Sonuç

Genel göç literatürü içinde, Türkiye'deki şehirleşmeden kaynaklanan iç göçler konusunun daha çok çalışıldığı görülmektedir. Şehirleşme kaynaklı iç göç kadar Türkiye'den yurt dışına işçi göçü ve bunun sosyal, siyasal ve kültürel sonuçları üzerine yapılan çalışmalar görülür. Ardından Balkanlar, Kafkaslar, Asya ve Afrika'dan Türkiye'ye gerçekleşen göçler ve bunların özellikleri konusundaki çalışmalar gelir. Siyasi sebeplerle gerçekleşen göçlerle ilgili olarak yapılan yayınlar da dikkate değer sayıdadır.

Göç ile ilgili çalışmaların sayısının gün geçtikçe arttığı, araştırmacıların bu konuya daha fazla ilgi duymaya başladığı elde edilen verilerden açıkça görülmektedir. Son iki yılda bile bu konulardaki çalışmaların yine bulgulara göre önemli miktarlarda artış gösterdiği söylenebilir. Sayısal artışın dışında daha önemli olan konu bu çalışmaların niteliğinin artması, böylece yoğun göçlerle karşı karşıya kalan ülkemizin doğru siyasal, ekonomik ve sosyal kararlar alabilme ve politikalar uygulayabilme yeteneğini geliştirebilecek yayınlar haline gelmesidir. Bu çalışmada göç konusundaki yayınların niteliği araştırılmamıştır. Ancak evrenin özelliklerinin belirlenebilmesi için nicel yöntemle bir ön çalışma yapılmıştır.

Bu literatür taramasının ortaya koyduğu sorunlardan birisi çalışmaların dağınık olması, kataloglama ya da indeksleme eksikliği, bir diğeri de son zamanlarda ülkemize genellikle Suriye'den gerçekleşen göç konusunda sahadan veri toplama yoluyla gerçekleştirilen güncel göç çalışmalarının yetersizliğidir.

Araştırmacıların ilgisini buraya çekmek zor olabilir ama göçle ilgili çalışmalarını kurumsal yapılar içinde gerçekleştirmek daha faydalı sonuçlar getirecek gibi görünmektedir. Bu alanda acilen akademik çalışmalar yapacak kurumların sayısını artırmak ve niteliğini geliştirmek gerekir. Aynı zamanda bu kurumsal çalışmalarını koordineli yürütmek gerekir. Çünkü göç konusunda stratejiler, politikalar belirlemeden önce göçle ilgili sorunlar akademik yöntemlerle belirgin şekilde tespit edilirse daha yararlı, kapsamlı ve kalıcı politikaların şekillenmesi mümkün olabilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2018). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel.
- Aziz, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- DergiPark Akademik. (2018, 10 Mart). Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/search?q=g%C3%B6%C3%A7&type=basic&section=articles>
- DergiPark Akademik. (2020, 11 Mart). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/search?q=suriye&section=articles&aggs%5Bpubyear%5D%5B0%5D=2017>
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2018, 08 Mart). Erişim adresi: http://www.goc.gov.tr/icerik/hakkimizda_308_309
- HÜGO. (2018, 01 Mart). Erişim adresi: http://www.hugo.hacettepe.edu.tr/tr/menu/merkezin_amaci_ve_faaliyet_alanlari-2
- Kitapyurdu. (2018, 01 Mart). Erişim adresi: http://www.kitapyurdu.Com/index.php?route=product/search&filter_name=g%C3%B6%C3%A7

Kitapyurdu. (2020, 26 Şubat). Erişim adresi:

https://www.kitapyurdu.com/index.php?route=product/search&filter_name=G%C3%B6%C3%A7&fuzzy=0&filter_product_type=1

Milli Kütüphane. (2018, 05 Mart). Erişim adresi:

<https://kâşif.mkutup.gov.tr/OpacArama.aspx?Pgn=1&Ara=g%C3%B6%C3%A7&Auth=undefined&AId=undefined&PbId=undefined&Dergi=undefined&PbBgYr=undefined&PbNdYr=undefined&Lngg=undefined&Sbjt=undefined&Dtl=undefined&DtSrc=0&SrcTp=undefined&SrcDrc=undefined&MakAut=undefined&AuthDer=undefined&MatN=undefined&MatTur=;;;;&YEvi=undefined&YilFlt=undefined&GstS=undefined&fld=1&Cond=undefined&Cond3=undefined&NvBar=1>

Milli Kütüphane. (2020, 27 Şubat). Erişim adresi:

<https://kâşif.mkutup.gov.tr/OpacArama.aspx?Pgn=1&Ara=g%C3%B6%C3%A7&Auth=undefined&AId=undefined&PbId=undefined&Dergi=undefined&PbBgYr=2018&PbNdYr=2020&Lngg=undefined&Sbjt=undefined&Dtl=undefined&DtSrc=0&SrcTp=undefined&SrcDrc=undefined&MakAut=2&AuthDer=undefined&GstS=undefined&MatN=undefined&fld=1&MatTur=undefined&YEvi=undefined&Cond=undefined&Cond3=undefined&NvBar=1&YilFlt=1>

Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde yöntem*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.

Sirkeci, İ. & Yüceşahin, M. M. (2014). Editörden: Türkiye’de göç çalışmaları. *Göç Dergisi*, 1(1), 1-10.

United Nations. (2018, 02 Mart). Erişim adresi:

http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf

Yalçın, C. (2004). *Nüfus ve göç sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

YÖK. (2018, 06 Mart). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp>

YÖK. (2020, 09 Mart). Erişim adresi:

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>